

Stratégia na zaistenie ochrany pred diskrimináciou, násilím a šikanovaním

Gymnázium,
Ul. 1. mája 8, 90101 Malacky

Preventívna stratégia vychádza zo Smernice č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach, z analýzy školy, z odborných publikácií a jednak z národných a medzinárodných prieskumov, výsledky ktorých sú bežne dostupné a medializované.

Analýza prostredia školy – základné údaje

Škola neeviduje prípady výskytu šikany a kyberšikany v škole, eviduje sporadické verbálne a fyzické útoky v školskom prostredí. Z dotazníkového prieskumu vyplynulo, že niektorí žiaci v problémových triedach vnímajú útoky spolužiakov ako šikanu/kyberšikanu. Rovnako prejavy extrémizmu, rasizmu a inej kriminálnej činnosti nie sú na škole zaznamenané. Aktivity školy sú zamerané primárne na prevenciu.

Cieľ

Hlavným cieľom stratégie je vytvorenie bezpečného prostredia do dosiahnuť u žiaka úsilie uprednostňovať nerizikové správanie. Podstatou prevencie v školskom prostredí je tak pôsobiť na deti a žiakov, aby získali:

- negatívny vzťah k rizikovému správaniu,
- schopnosť objektívne posúdiť rizikovú situáciu, rozvoj kritického myslenia,
- tendenciu uprednostňovať zodpovedné rozhodnutia s minimalizáciou škodlivého tlaku rovesníkov,
- uprednostňovanie konštruktívneho riešenia problémov,
- identifikáciu zdrojov odborného poradenstva a podpory.

Filozofia školy

Základným preventívnym opatrením je princíp: **Sme škola, kde sa šikanovanie, prejavy rasizmu a intolerancie netoleruje v žiadnych podobách.** Škola realizuje vlastný preventívny program, ktorý prebieha v rámci vyučovania i mimo vyučovania samostatnými aktivitami. Škola sa snaží vytvárať medzi učiteľmi a študentmi vzťahy, ktoré sú pozitívne a vzájomne akceptujúce.

Práva a povinnosti žiaka

Sú definované v školskom poriadku po predložení na pripomienkovanie a po prerokovaní v Pedagogickej rade, Žiackej rade a Rade školy.

Sankcie:

Prejavy šikanovania a intolerancie v škole budú posudzované komisiou pre prevenciu sociálne patologických javov podľa ich závažnosti. Návrhy schváli pedagogická rada a riaditeľka školy: zníženie známky zo správania, výchovné opatrenia, pokarhanie riaditeľom školy, podmienené vylúčenie, vylúčenie zo školy. V mimoriadne závažných prípadoch trestnoprávneho charakteru je potrebné zainteresovať na opatreniach aj Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny a príslušný útvar Policajného zboru SR.

Postupy a zásady prevencie

Ochranné opatrenia v prípadoch závažných porúch správania žiaka

Podľa § 58 Školského zákona ochranné opatrenia v škole vyžaduje správanie ohrozujúce bezpečnosť a zdravie ostatných žiakov a účastníkov a správanie narušujúce a znemožňujúce výchovu a vzdelávanie sa.

V prípade výskytu uvedených prejavov správania škola bude realizovať nasledovné opatrenia:

1. v záujme ochrany okamžité vylúčenie žiaka z výchovy a vzdelávania umiestnením do samostatnej miestnosti za prítomnosti pedagogického zamestnanca,
2. okamžité oznámenie tejto skutočnosti riaditeľovi školy, ktorý bezodkladne privolá rodiča resp. zákonného zástupcu, zdravotnú pomoc, príslušný policajný zbor.

Ochranné opatrenie slúži na upokojenie žiaka. O dôvodoch a priebehu ochranného opatrenia vyhotoví výchovný poradca školy písomný záznam.

Problémové správanie v škole

Rizikové pre zdravý osobnostný vývin sú a výchovné opatrenia vyžadujú v škole aj tieto formy správania:

- Záškoláctvo
- Problémové a konfliktné správanie, vrátane klamania a podvodov
- Agresívne správanie a verbálna agresia, vulgarizmy
- Šikanovanie, fyzické a psychické týranie
- Delikventné správanie, poškodzovanie cudzieho majetku, krádeže
- Zneužívanie návykových látok
- Sexuálne zneužívanie
- Prejavy rasizmu, extrémizmu, intolerancie a xenofóbie

Prejavy takéhoto správania nebudú v škole tolerované. Vzniknuté problémy budú riešené podľa stupňa závažnosti triednym učiteľom, výchovným poradcom/školským psychológom, komisiou pre riešenie sociálnopatologických javov, v spolupráci s centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a rodičmi.

Šikanovanie a kyberšikanovanie

V zmysle Smernice č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach a v zmysle Trestného zákona sa šikanovaním rozumie akékoľvek správanie jednotlivca alebo skupiny, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie. Ide o úmyselný a opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo skupiny žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie. Ide o cieľené a zvyčajne opakované použitie násilí voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť.

Šikanovanie sa prejavuje v **priamej podobe**: fyzickými útokmi, urážlivými prezývkami, nadávkami, posmechom, tvrdými príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí apod. Aktuálnou formou je tzv. kyberšikana – šikanovanie prostredníctvom mobilu, internetu.

Šikanovanie sa môže prejavovať aj v **nepriamej podobe**: napr. prehliadaním a ignorovaním obeť.

Sankcie za šikanovanie z právneho hľadiska

1. Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku. Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku.
2. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin ublíženia na zdraví, obmedzovania osobnej slobody, lúpeže, vydierania, hrubého nátlaku, nátlaku, porušovania domovej slobody, sexuálneho násillia, sexuálneho zneužívania, krádeže, neoprávneného užívania cudzej veci, nebezpečného vyhrážania sa, nebezpečného prenasledovania, výroby, rozširovania a prechovávanía detskej pornografie, ohovárania.
3. Ak fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkého veku, zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
4. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin neprekazenia trestného činu, neoznámienia trestného činu alebo ublíženia na zdraví.

Opatrenia na riešenie šikanovania

1. Zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú, na prístupných miestach v škole.
2. Zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní.
3. Voči žiakovi, ktorému sa preukáže šikanovanie iného žiaka, budú uplatnené výchovné opatrenia.
4. V mimoriadne závažných prípadoch trestnoprávneho charakteru budú zainteresovaní na opatreniach aj Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny a príslušný útvar Policajného zboru.
5. Zaangažovať do riešenia aj žiacku školskú radu.
6. Zabezpečiť aktuálnu a efektívnu spoluprácu s rodičmi problémových žiakov v súčinnosti triedny učiteľ, vedenie školy, výchovný poradca a šk. psychológ, hneď, ako sa problém vyskytne, treba angažovať rodičov.
7. Priebežne hodnotiť sociálnu atmosféru v triedach a v škole, vytvárať tvorivú atmosféru.
8. Monitorovať pocit bezpečia žiaka v škole.
9. Realizovať len odborne garantované programy prevencie násillia.
10. Zabezpečiť vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov.

Metódy riešenia šikanovania

Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania:

1. zabezpečí bezodkladnú pomoc obeť a ochranu obeť,
2. zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
3. vykonáva opatrenia na zabránenie nožnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
4. preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeť, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
5. zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,

6. zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
7. uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie,
8. kontaktuje vo vzťahu k obetiam, agresorovi a svedkovi šikanovania zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
9. kontaktuje miestne príslušné centrum,
10. zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
11. vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
12. zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
13. ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu,
14. riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť podozrenie zo šikanovania a skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov.

Osobnostný a sociálny rozvoj ako základ prevencie

K osobnostnému a sociálnemu rozvoju žiakov prispieva uplatňovanie kompetenčného prístupu vo výchovno-vzdelávacom procese – s dôrazom na rozvoj osobných a sociálnych spôsobilostí.

Cieľové požiadavky prevencie so zameraním na rozvoj osobných a sociálnych spôsobilostí:

Komunikácia	Rozhodovanie a kritické myslenie	Riešenie problémov
<p>Na báze modelových situácií:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokázať jasne a pokojne vysvetliť svoje stanovisko bez slovnej agresie a zvaľovania viny na iného - vedieť reálne počúvať a vnímať názory iných s cieľom ich pochopiť pri nachádzaní optimálnych riešení - poznať a uplatňovať zásady správnej komunikácie - pokúsiť sa zasiahnuť alebo zastaviť vznikajúci konflikt skôr, ako by sa mohol vyostriť - formou diskusie o vplyve médií dokázať obhájiť odmietavý postoj k násiliu a význam kvality médií 	<p>Na základe ukážok z médií, aktuálneho diania alebo histórie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvažovať o motivácii, cieľoch a reakciách - z hľadiska útočníka, obeť a pozorovateľa - pokúsiť sa o analýzu svojich vlastných stereotypov, názorov a predsudkov, ktoré môžu byť zdrojom násillia - formulovať dôvody, význam tolerancie pre rozmanitosť (zdravotnú, etnickú, ...) - identifikovať tlak rovesníkov do zapájania sa alebo akceptovania konania s črtami násillia a šikanovania - chápať a akceptovať svoju zodpovednosť aj v roli pozorovateľa za šikanovanie 	<p>S využitím aktuálnej reality:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifikovať zdroje konfliktov a problémových situácií, navrhnúť vhodné možnosti riešenia - vyhodnotiť násillné aj nenásillné riešenia modelových situácií - vytvoriť súbor návrhov na konštruktívne riešenie (svojich vybraných) problémov alebo konfliktov

Zdroj: ŠPÚ - *Výhodiská k príprave školskej preventívnej stratégie - prevencia rizikového správania detí a žiakov*

Zodpovednosť a kompetencie

Riaditeľka školy	• Filozofia školy, školská politika
Komisia pre riešenie sociálnopatologických javov	• Výchovný poradca • Koordinátor prevencie • Zástupkyňa RŠPMVČ
Garant	• Výchovný poradca, koordinátor prevencie, školský digitálny koordinátor - podľa zverených kompetencií

Koordinácia prevencie

Na škole je koordinácia prevencie pred násilím a šikanovaním súčasťou pracovnej náplne výchovného poradcu, koordinátora prevencie a školského digitálneho koordinátora.

Výchovný poradca:

- Záškoláctvo
- Problémové a konfliktné správanie, vrátane klamania a podvodov
- Agresívne správanie a verbálna agresia, vulgarizmy
- Šikanovanie, fyzické a psychické týranie
- Delikventné správanie, poškodzovanie cudzieho majetku, krádeže
- Zneužívanie návykových látok

Koordinátor prevencie

- Prevencia kriminality
- Ľudské práva a slobody
- Rodová rovnosť
- Obchodovanie s ľuďmi, sexuálne zneužívanie
- Protikorupčné správanie
- Prejavy rasizmu, extrémizmu, intolerancie a xenofóbie

Školský digitálny koordinátor

- Prevencia kyberšikany

Obsahová náplň práce smerom k vedeniu školy

- Predložiť plán práce školy v oblasti prevencie rizikového správania a viesť evidenciu a dokumentáciu rizikových žiakov,

- Realizovať monitoring, prieskum a analýzu prostredia, priebežne informovať o aktuálnej situácii v uvedenej oblasti na škole,
- poskytovať informácie o možnostiach spolupráce s CPP, ako aj s nadväznými inštitúciami a organizáciami,
- spolu s VP riešiť priestupky žiakov v súvislosti s výskytom sociálno-patologických javov.

Smerom k triednym učiteľom a ostatným pedagogickým pracovníkom

- Pomáhať triednym učiteľom v otázkach poradenstva pri výskyte negatívnych javov,
- pomáhať pri organizovaní a zabezpečovaní preventívnych aktivít so žiakmi,
- koordinácia a monitoring preventívnych aktivít,
- sprostredkovať a dohliadať na realizáciu opatrení a doporučení CPP ohľadom problémových žiakov v uvedenej oblasti,
- zabezpečovať vzdelávacie programy a materiály.

Smerom k rodičom

- Zvyšovať informovanosť rodičov o možných rizikách a prevencii,
- zvyšovať informovanosť žiakov a rodičov o trestnoprávnej zodpovednosti mládeže,
- poskytovať konzultácie a zabezpečovať poradenstvo,
- pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy poradca školy, ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obeť a s rodinou agresora,
- pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obeť, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

Smerom k žiakom

- Zabezpečovať realizáciu preventívnych aktivít a programov pre žiakov,
- realizovať individuálne poradenstvo pre ohrozených a rizikových žiakov,
- realizovať prieskumy aktuálnej situácie v rizikovitom správaní a vo výskyte sociálnopatologických javov,
- aktualizovať informačné platformy (nástenky, webstránky...),
- informovať o možnosti anonymného poradenstva (schránka dôvery v škole, linky dôvery, odkazy na internetové poradenstvo),
- vytváranie podmienok na minimalizáciu prejavov rizikového správania,
- spolupracovať so žiackou školskou radou.

Prílohy

K prevencii extrémizmu a radikalizmu - medzirezortný podporný dokument
Zoznam informačných zdrojov (knižných, internetových)

RNDr. Elena Krajčírová
riaditeľka školy